Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXVIII № 28 (3439) Варшава, 16 липня 2023 року, Ціна / Cena 5 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Спільне послання «Прощення та примирення» в річницю Волинської трагедії. с. 2

Капелан о. Іван Тарапацький – про життя польсько-українського прикордоння. с. 3

Літня інтеграція в Білому Борі. с. 11

ISSN 027-8254
28
9 770027 825238

Президент Анджей Дуда та президент Володимир Зеленський у Луцьку. Фото з офіційного сайту президента Польщі / автор Якуб Шимчук

eprasa.pl 41216f11af

ТЕМА НОМЕРА

Спільне послання «Прощення та примирення» в річницю Волинської трагедії

7 липня голова Конференції єпископів Польщі архиєпископ Станіслав Ґондецький та глава Української греко-католицької церкви архиєпископ Святослав Шевчук у римо-католицькому кафедральному соборі Святого Йоана Хрестителя у Варшаві спільно відслужили літургію «Прощення та примирення», у рамках якої вшанували пам'ять жертв Волинської трагедії. У молитві участь взяли, зокрема митрополит УГКЦ у Польщі Євген Попович, єпископ Ольштинсько-Ґданський Аркадій Трохановський, єпископ Вроцлавсько-Кошалінський Володимир Ющак та греко-католицькі парохи з Варшави та Любліна.

Цього ж дня архиєпископ Станіслав Ґондецький з блаженнішим Святославом Шевчуком підписали спільне звернення, в якому засудили злочини 80-річної давнини і закликали до примирення і єднання українського і польського народів.

Заява Верховного архиєпископа Святослава Шевчука, митрополита Києво-Галицького, глави Української греко-католицької Церкви, та архиєпископа Станіслава Ґондецького, митрополита Познанського, голови Конференції єпископів Польщі, до 80-х роковин Волинської трагедії

Де намножився гріх,
там безмірно виявилася благодать (Рим. 5, 20).

Історія відносин між польським і українським народами сповнена прекрасних, добрих і героїчних вчинків, але, на жаль, також складних і драматичних подій. Ці два народи охрестилися майже одночасно і, хоча вони й черпали з різних християнських традицій: один із латинської, а другий – із візантійської, – їхнє хрещення відбулося ще в межах однієї неподільної Церкви.

«Обидва наші народи пережили страшні трагедії XX століття, зазнаючи великого знищення з боку тоталітарних режимів – нацистського, комуністичного та крайнього націоналізму» (Заява від 9 червня 2015 року).

На жаль, кінець XX століття не був для нашої частини Європи рівнозначний завершенню епохи вбивств і етнічних чисток – аж до спроби позбавити окремі народи права на існування. Російська агресія проти України, що розпочалася 2014 року, а зараз набула форми повномасштабної війни, знову доводить, що примирення між нашими народами та співпраця вільної Польщі й вільної України – це необхідні умови миру в нашій частині Європи. В іншому разі карти розігруватиме «той третій».

Примирення – це непростий процес. Він вимагає піднесення над звичною мірою справедливості, особливо з боку того, хто більше – часто небезпідставно – почувається жертвою. Коли формула «пробачаємо і просимо пробачення», яку 1965 року використали польські єпископи в листі до німецьких, викликала спротив частини польських католиків, єпископат Польщі в листі до вірян писав: «Немає невинних людей. Ми переконані, що якби навіть один поляк виявився людиною негідною, якби навіть лише один поляк протягом історії зробив негідний вчинок, то ми вже мали би причину сказати: „Перепрошуємо", – якщо хочемо бути народом шляхетним і великодушним, народом із кращим майбутнім» (10 лютого 1966 року). Бо всі ми «відчуваємо глибоку внутрішню потребу визнання різних проявів невірності євангельським принципам, яких нерідко припускалися християни як польського, так і українського походження… Час відірватися від болісного минулого!» (св. Іван Павло II, Львів, 26 червня 2001 року).

Починаючи з 1987 року, ми реалізували багато спільних ініціатив заради примирення. Ми відкрито говорили про складні справи, називаючи, зокрема, волинські події вісімдесятирічної давнини «убивством і етнічними чистками, [жертвами яких] стали десятки тисяч невинних осіб, як-от жінки, діти й особи літнього віку, насамперед поляки, але й українці, а також ті, хто рятував сусідів і родичів від небезпеки» (Декларація про примирення, 28 червня 2013 року). У справі примирення йдеться не про те, щоб забути, а про те, щоб подолати зло з минулого, аби «завдяки очищенню історичної пам'яті всі були готові ставити вище те, що єднає, ніж те, що ділить» (св. Іван Павло II, Львів, 26 червня 2001 року). Звідти виростає спільний заклик до істориків про допомогу у встановленні істини про ті події, про масштаби драми, однак і про свідчення святості, що сяяла серед темряви – скажімо, на прикладі родини Ульмів: «Закликаємо польських і українських науковців продовжувати дослідження, що спираються на джерела, та співпрацювати задля визначення обставин тих жахливих убивств і для складання списку імен усіх постраждалих. Ми також бачимо потребу гідно вшанувати пам'ять жертв у місцях їхніх смертей і найбільших страждань» (Декларація про примирення, 28 червня 2013 року).

Сьогодні, після відкриття масових поховань у Бучі, Ірпені чи Гостомелі, ми всі розуміємо, як важливо однозначно назвати винних, ексгумувати жертв, вшанувати їхнє право на гідне поховання та людську пам'ять.

Однак спершу треба зауважити, що часто ті, хто хоче подолати в собі почуття образи, плутають прощення з примиренням – а це два різні, хоч і тісно пов'язані, досвіди. Пробачення передує примиренню. Пробачення має характер внутрішнього досвіду. Воно відбувається в глибині серця й не залежить від ближнього. У примиренні натомість необхідна участь усіх сторін, утягнутих у конфлікт. Воно може ґрунтуватися тільки на взаємному пробаченні. Примирення може будуватися лише на правді та справедливості.

Після років спільних дій польських та українських єпископів обох обрядів можна сказати, що на папері примирення вже досягнули. Ми не сперечаємося щодо фактів із нещодавньої історії та їх оцінки. В останні трагічні місяці це втілилося в конкретних учинках, що виникають із відчуття близькості, зокрема й емоційної, із нашими братами з нещастя. Мільйони поляків відкрили свої домівки та серця для біженців з України. Польський уряд надає допомогу як українським біженцям, так і Українській державі. Чинимо це з огляду на наказ Євангелія, але також зі свідомістю, що цього разу українці борються «за нашу і вашу свободу». Парадоксально, що наслідком російської спроби знищити український народ стало зближення між нашими народами. «Де намножився гріх, там безмірно виявилася благодать» (Рим. 5, 20).

Наш покровитель на шляху польсько-українського примирення – св. Іван Павло II. Ми маємо пам'ятати про його ініціативу й особистий патронат над початком цього процесу. На початку свого понтифікату він казав: «Українці мають почуватися цінованими… Церква не має права відбирати в них історичної правди про них в ім'я екуменізму» (Ясна Ґура, 5 червня 1979 року). У духовному дозріванні до того, щоб переступити через індивідуальний і народний егоїзм, ми потребуємо святого покровителя, який вестиме нас стежками навернення.

Віримо, що в ці скрутні дні ми записуємо нові важливі сторінки в книзі примирення, щоб змогти будувати наше спільне майбутнє як вільні з вільними та рівні з рівними. «Християни обох народів мають іти разом в ім'я одного Христа, до єдиного Отця, ведені тим самим Духом, який є джерелом і законом єдності. Нехай пробачення – уділене й отримане – розіллється, як благодатний бальзам, у кожному серці» (св. Іван Павло II, Львів, 26 червня 2001 року).

Варшава, 7 липня 2023 року

eprasa.pl 41216f11af

ГРОМАДА

Капелан о. Іван Тарапацький – про життя польсько-українського прикордоння

Орест ЛОПАТА
Фото з архіву героя статті

У міжвоєнній Польщі в лавах Війська Польського служило багато солдатів та офіцерів українського походження. Зараз цю традицію продовжують капелани деканату Прикордонної служби ординаріату Війська Польського.

Греко-католицьке душпастирство Прикордонної служби є частиною Греко-католицького деканату Війська Польського. Обов'язки декана-координатора у справах душпастирства вірян УГКЦ Польового ординаріату Війська Польського виконує о. майор Роберт Роса.

Перший душпастирський осідок для греко-католицького віросповідання було утворено 1 квітня 2001 року в Перемишлі декретом польового єпископа Війська Польського Славоя Лешка Ґлудзя.

15 грудня 2008 року у Кентшині почав працювати другий душпастирський осередок УГКЦ деканату Прикордонної служби. Ним завідує о. підпоручник Дарій Ґлінєвич. Разом з підполковником Прикордонної служби о. Іваном Тарапацьким вони надають душпастирську послугу прикордонникам, їхнім родинам, військовим-пенсіонерам. Капелани виконують обов'язки відповідно до територіального поділу, здійснюючи душпастирську опіку майже у всіх воєводствах Польщі.

Речник коменданта Бєщадського відділу Прикордонної служби Пйотр Закєляж високо оцінює діяльність українських капеланів після початку повномасштабної війни з росією, коли на польсько-українському кордоні з'явилася велика хвиля біженців, першим прихистком яких часто були села польсько-українського пограниччя.

Як підкреслює Пйотр Закєляж, із перших днів війни священники були на кордоні, виконували роль перекладачів, допомагали з розподілом благодійної допомоги, ліків, техніки, також брали участь у роботі неурядових організацій, що постачають допомогу в Україну.

Про підтримку біженців з України, а також життя польсько-українського пограниччя розповідає о. підполковник Іван Тарапацький, який служить у лавах Війська Польського від 15 червня 2000 року. Окрім військової служби, він душпастир у прикордонних селах.

Допомога біженцям з України

– Якщо йдеться про нашу парафію, віряни від початку війни з росією дуже активно долучалися до справи допомоги Україні.

Отець Іван Тарапацький

У сільському будинку пожежної охорони в Хотинці стараннями як українців, так і поляків, мешканців цього села, було відкрито пункт для осіб, які одразу після початку повномасштабної війни перетинали польсько-український кордон. Там про них піклувалися, забезпечили харчування. Упродовж перших двох місяців цей будинок був відкритий для воєнних біженців. Там були люди зі сходу й заходу України.

Ми налагодили співпрацю з благодійними організаціями в Польщі (зокрема, «Карітас» у Перемишлі) і за кордоном. Біженці від нас їхали далі. На всій території польсько-українського прикордоння в той час створювали благодійні осередки, подібні до нашого. Наприклад, у Корчовій Долині, що поблизу переходу через кордон. У великих промислових будинках зупинилося кілька тисяч біженців. Там вони отримували одяг, харчі, також для них оформлювали документи та переправляли углиб Польщі або в країни Західної Європи.

На території моєї парафії, у селі Корчова, у спортивному залі місцевої школи створено прихисток для біженців з України. Так само – у шкільному спортзалі в прикордонному селі Медика.

Можна сказати, що на всій території прикордоння місцеві жителі були серйозно залучені до допомоги. Лише силами нашої парафії, без підтримки поляків й українців, ми не змогли б подолати цих проблем. Наше прикордоння взяло на себе першу хвилю допомоги біженцям з України. Вважаю, що ми з цим завданням упорались добре.

Українська меншина прикордоння

– Діти, які вчать українську мову в пунктах навчання, як у Хотинці, йдуть до перемиської «шашкевичівки».

Система нескладна – хто хоче пізнавати рідну мову, літературу, культуру, той іде вчитися до української школи. Я заохочую своїх парафіян до цього. У попередню неділю нагадував батькам, що, хоч почалися літні канікули, треба подумати про те, щоб записати дітей до української школи в Перемишлі. Зараз всі діти, котрі приходять до мене на катехизис у Хотинці, відвідують місцевий пункт навчання української мови.

Богдан Путко вчить дітей у пункті в селі Ніновичі. Він колись у Хотинці керував самодіяльним танцювальним колективом. Проте ансамбль припинив існування з простої причини – тут зараз майже нема молоді. Більшість поїхала працювати, навчатися до міста або за кордон.

Села прикордонної смуги пустіють: молодь звідси їде, а дорослі зайняті щоденною роботою та не мають часу на інші справи. ●

eprasa.pl 41216f11af

Конференція про українців та їхніх сусідів упродовж століть

Українське історичне товариство в Польщі організовує 15–17 вересня в Українському домі в Перемишлі IV Міжнародну наукову конференцію «Українці та їхні сусіди протягом століть: політика, економіка, релігія, культура та щоденне життя».

Конференція має міждисциплінарний характер. Її мета – виявити сучасний стан досліджень стосунків українців із сусідами протягом століть у широкому розумінні. Як зазначають організатори, дослідження охоплюють не лише ті народи, які зараз межують з Україною, а саме: білорусів, поляків, росіян, румунів, словаків та угорців – а й усі національності, що проживають на українських землях. Серед цікавих питань, які обговорять учасники конференції, – стосунки між українською діаспорою та її сусідами, зокрема в Канаді й США.

Завдяки цій конференції організатори хочуть активізувати поточні дослідження, але також скерувати їх на галузі, які ще не вивчено.

До участі в конференції зареєструвалося 58 науковців із Чехії, Франції, Польщі та України.

Український чемпіон своїм поєдинком хоче подякувати Польщі

26 серпня у Вроцлаві відбудеться бій за три пояси чемпіона світу у важкій вазі. Українець Олександр Усик зустрінеться з британцем Даніелем Дюбуа.

«Хочу подякувати полякам, які так безкорисливо допомагають Україні. Ви прийняли сотні тисяч моїх земляків у своїй чудовій країні. Тому я сподіваюся, що цей бій стане ще однією можливістю для українців і поляків об'єднатися та зміцнити взаємну дружбу», – сказав Усик, якого цитує onet.pl.

Усик – чемпіон трьох із чотирьох найбільших федерацій світу боксу. Він здобув пояси IBF, WBA і WBO, а також пояс журналу The Ring. Є чемпіоном малої федерації IBO. Спортсмен провів 20 професійних боїв, жодного разу не програвши, тринадцять із них закінчилися нокаутом.

Бій міг відбутися в Саудівській Аравії чи Англії, але українці заявляли, що цього разу метою є не максимальний заробіток, а можливість провести «домашній» поєдинок. Промоутер українця Олександр Красюк зазначив, що Усик радий, що бій буде організовано в Польщі, де сім років тому він виграв свій перший титул чемпіона світу.

«Польща – це не лише сусід, а щось більше. Анджей Василевський (польський промоутер і менеджер боксу – прим. ред.) був першою людиною за межами України, яка подзвонила мені на початку війни. Не питати, як справи, а спонукати до дії. Сьогодні ми знову в Польщі. Усик хоче домашнього бою. В Україні не можна, відомо з яких причин. Але в Польщі він почуватиметься, як удома. Ми хочемо створити щось більше. У Польщі живе багато українців. Вони тут працюють і живуть. Хочу подякувати полякам за підтримку, ми спробуємо створити подію, сповнену любові та братерства між країнами», – наводить слова Олександра Красюка портал.

У Кракові презентували альбом про українські державні символи

6 липня у Воєводській публічній бібліотеці в Кракові відбулася презентація фотоальбому «Нетлінні. Українські державні символи в народній вишивці та ткацтві». Упорядники видання – Леся Воронюк та Володимир Щибря, а презентацію організувала Леся Воронюк. Про це повідомляє краківський гурток ОУП.

У книзі показано українські символи: герб, тризуб та синьо-жовті кольори українського прапора, які вишиті на сорочках, скатертинах, рушниках тепер уже 100-літньої давнини. Усі вони належать до приватних колекцій, музейних зібрань. Тоді, коли не можна було показувати своєї української приналежності, держави не було, але дух був і воля до того, щоб Україна відродилася та була визволена з-під влади загарбників.

Деякі з цих візерунків вишиті, а потім відпороті, проте залишився слід, деякі вишиті, але приховані в складках, деякі – маленькі, а інші – великі. Люди хотіли мати при собі те, що було для них дуже важливим.

Книгу можна замовляти на сайті Всесвітній день вишиванки (denvyshyvanky.com).

Участь у зустрічі взяли, зокрема, директор бібліотеки Єжи Вознякевич, який відкрив подію, В'ячеслав Войнаровський, генеральний консул України в Кракові, та діячі краківського гуртка ОУП.

Фото з фейсбук-сторінки Об'єднання українців у Польщі – Краків

Марафон Бахмут–Вільнюс через Польщу

4 липня в Дробліні поблизу Білої-Підляської поляки та українці вітали учасників марафону Бахмут–Вільнюс «Підіймай прапор України в НАТО» з банерами «Ласкаво просимо Україну в НАТО». Маршрут 16-денного марафону Бахмут–Вільнюс, в якому брали участь українські та литовські

eprasa.pl 41216f11af

бігуни, пролягає через Польщу. Відбувся він перед самітом НАТО у Вільнюсі. Марафонці бігли з однією метою – щоб запросили Україну до НАТО. Протягом усього марафону учасники тримали прапор України, який їм передали бійці з передової в Бахмуті.

Польський відрізок марафону тривав 6 днів і проходив через декілька міст Люблінського та Підляського воєводств.

«Ми вдячні литовським бігунам за цю ініціативу. Розуміємо, що кожен кілометр, який вони пробігають, наближає нас до спільної мети – України в НАТО. Цей прапор, що учасники марафону проносять територією наших трьох країн, є символом єдності та спільного європейського майбутнього, котре неможливе без України в НАТО», – каже Вікторія Погребняк, активістка Євромайдану-Варшава.

Учасники вважають, що членство України в НАТО є єдиною гарантією безпеки, яка може відновити міцний мир у Європі та запобігти майбутнім війнам. Вони переконані, що запрошення України до НАТО на Вільнюському саміті принесе низку переваг як НАТО, так і Україні.

Маршрут марафону пролягав через Польщу, а згодом Литву з кінцевим пунктом у Вільнюсі. 11 липня під час концерту на центральній площі Вільнюса підняли український прапор із Бахмута.

Фото з архіву Євромайдан-Варшава / автор Марек Антоні Іваньчук

Вшанування українського генерала та виставка досліджень д-ра Олександра Колянчука

4 липня в Літературно-меморіальному музеї Уласа Самчука в Рівному відбувся історико-культурний захід, присвячений українсько-польській співпраці під назвою «Забуті герої України: генерал-капітан Володимир Сальський з Острога».

Зустріч відкрив Микола Федоришин, в.о. директора Літературно-меморіального музею Уласа Самчука, дослідник історії Волині та заслужений діяч культури України. Микола Федоришин нагадав, що Володимир Сальський був відомим українським військовим, котрий народився 4 липня 1885 року в місті Острог на Волині у шляхетській родині.

Генеральний консул Республіки Польща в Луцьку Славомір Місяк у своєму виступі підкреслив значення Володимира Сальського як символу двох братніх народів, які разом боролися за незалежність наших країн. Він нагадав, що таких героїв було багато, і в радянські часи про них не дозволяли говорити. Зараз ми маємо унікальну можливість відновити пам'ять про цих українців, багато з яких поховано в Польщі. Володимир Сальський спочиває на православному цвинтарі у варшавському районі Воля.

Під час проведення конференції відбулася виставка книжок відомого дослідника Армії УНР д-ра Олександра Колянчука з Перемишля.

Після закінчення конференції генеральний консул Республіки Польща в Луцьку Славомір Місяк та міський голова Рівного Олександр Третяк поклали квіти до меморіальної дошки Марка Безручка, бойового побратима генерала УНР Володимира Сальського, з яким вони спільно боронили Україну від більшовиків.

Сергій ПОРОВЧУК

Фото з архіву організаторів

Місце відпочинку й солідарності з Україною у Варшаві

Від 1 липня всі охочі можуть відпочити в новому місці на туристичній карті Варшаві – у Павільйоні Свободи. Так називається споруда, яка з'явилася у північній частині варшавського парку «Королівські Лазєнки». Це місце водночас є жестом солідарності з Україною, яка бореться за свою свободу. Про це пише видання «Ґазета Виборча».

Павільйон Свободи збудований у формі ротонди, по діаметру розвішано гамаки для відпочинку, у центрі ростуть соняшники.

«Кругла форма символізує єдність, а в умовах війни в Україні – також солідарність, безпеку та мир. Соняшники та інші жовті квіти, що заповнюють павільйон, натякають на колір українського прапора. Дах із білого полотна нагадує вітрило, яке вказує на свободу», – читаємо у виданні.

Повідомлено, що цю інсталяцію розробили студенти факультету архітектури Варшавської політехніки. Це їхня семестрова робота, яку вони виконували під керівництвом досвідченої команди архітекторів, урбаністів та конструкторів.

Павільйон Свободи є також частиною Міжнародної конференції «Архітектура викликів – відбудова України», присвяченої післявоєнній відбудові України. Конференція відбулася 3–4 липня в парку «Королівські Лазєнки» та транслювалася в прямому ефірі. Інсталяцією можна скористатися до кінця вересня.

Українки – переможниці загальнопольського конкурсу

Директорка Української світлиці в Бидґощі Лілія Загнітко посіла перше місце у номінації «Волонтер великого серця» у загальнопольському конкурсі «Зірка можливостей». Переможців оголосили 30 червня, а сам конкурс організував Фонд розвитку кваліфікацій StellaVirium у Кракові.

Церемонія нагородження відбулася в Ратуші Кракова. 43-річна українка вже протягом п'яти років керує Центром української громади в Бидґощі, метою якого є організація вільного часу та створення умов для розвитку дітей і молоді української діаспори, зокрема біженців від війни.

Перше місце у номінації «Героїчний біженець» посіла Світлана Пшенична. Коли в Україні почалася повномасштабна війна, жінка, яка мешкає в околицях Ірпеня та Бучі, разом із чоловіком створили притулок для людей, котрі переїхали з небезпечних місць до Івано-Франківської області на заході України. Зараз Світлана Пшенична працює менеджеркою проєктів у EPAM Polska.

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl 41216f11af

ПОДІЇ ТИЖНЯ

Підготувала **Тетяна ДАНЮЧЕНКО**

Дуда і Моравецький в Україні на річницю Волинської трагедії

Президент України Володимир Зеленський і президент Польщі Анджей Дуда у неділю, 9 липня, зустрілися у Луцьку. Цей візит заздалегідь не анонсували, однак раніше Дуда заявляв, що цьогоріч у липні Україна і Польща проведуть низку спільних заходів із вшанування жертв Волинської трагедії.

Зеленський і Дуда завітали до Кафедрального костелу святих Петра й Павла. На заході також були присутні митрополит Православної церкви України Епіфаній, митрополит Луцький і Волинський Михаїл, Блаженніший Святослав, глава Української греко-католицької церкви.

Натомість 7 липня в Україні прем'єр-міністр Польщі Матеуш Моравецький вшанував пам'ять жертв Волинської трагедії на території вже неіснуючого села Острувки у Волинській області та Пужники у Тернопільській області. Він встановив дерев'яний хрест і помолився перед ним. Як повідомляє Polsat News, прем'єра Польщі супроводжував один з польських нащадків мешканців села, доктор Леон Попек, який займається дослідженням Волинської трагедії. Прем'єр-міністр також прибув на цвинтар, де поховані загиблі поляки, там він поклав вінок до пам'ятника, присвяченого їхній пам'яті. «Не заспокоюся, поки не буде знайдена остання жертва страшного волинського злочину, злочину Східної Галичини. Цей злочин треба прояснити до самого кінця, інакше росія завжди використовуватиме карту Волині, щоб вбивати клин між поляками та українцями», – сказав глава польського уряду. Він додав, що сьогодні Польща та Україна перебувають в особливому часі, «коли тиран намагається знищити незалежну, суверенну, вільну українську державу».

Фото з фейсбук-сторінки Матеуша Моравецького

Генералу Залужному – 50 років

У 500-й день повномасштабного вторгнення росії в Україну «залізний» генерал Валерій Залужний відсвяткував свій 50-й день народження. Користувачі соцмереж, артисти, журналісти, політики, військові – уся країна вітала і дякувала головнокомандувачу ЗСУ:

«Військо під Вашою орудою стало залізним щитом для України та всієї Європи. Кожен воїн на кожній позиції гордиться своїм Головнокомандувачем».

«Вітаю бойового побратима з Днем народження! Нехай подарунком до наступного Дня народження стане наша перемога над російським ворогом».

«Певно всіх слів замало, щоб сказати, як ми всі Вам вдячні. Живіть, робіть те, що у Вас виходить робити філігранно».

«Генерал, який стоїть за свою Країну, і Країна, яка любить свого Генерала! Вся Україна сьогодні обіймає Вас!»

Валерій Федорович Залужний народився 8 липня 1973 року в Новоград-Волинському Житомирської області. Навчався на загальновійськовому факультеті Одеського інституту Сухопутних військ. У 1997 році з відзнакою закінчив навчання, після чого пройшов усі щаблі військової служби: командир взводу, командир навчального взводу, командир бойового взводу, командир навчальної роти, командир роти курсантів, командир батальйону. У 2005 році вступив до Національної академії оборони України, у 2007-му закінчив її із золотою медаллю. Призначений на посаду начальника штабу – першого заступника командира 24-ї окремої механізованої бригади в Яворові. Від 2009 до 2012 року перебував на посаді командира 51-ї окремої механізованої бригади. 2017 року його призначили начальником штабу – першим заступником командувача військ Оперативного командування «Захід». Через рік, у 2018-му, Залужний стає начальником Об'єднаного оперативного штабу ЗСУ – першим заступником командувача Об'єднаних сил. А 2019-го – командувачем Оперативного командування «Північ». 27 липня 2021 року наказом президента України Володимира Зеленського Валерія Залужного призначено головнокомандувачем Збройних сил України.

Фото з фейсбук-сторінки Ганни Маляр, заступниці міністра оборони

Звільнені військові, що захищали «Азовсталь»

В Україну з Туреччини повернулися військові командири, які захищали «Азовсталь», а потім після звільнення з російського полону за обміном перебували в цій країні. 8 липня вони разом з президентом Володимиром Зеленським прилетіли до Львова. Це п'ять осіб – Денис Прокопенко, Святослав Паламар, Сергій Волинський, Олег Хоменко та Денис Шлега. Зараз вони обіцяють знову піти на фронт і ще сказати своє слово в бою.

«Я глибоко впевнений, що армія – це командна робота, і з сьогоднішнього дня ми разом з вами продовжимо боротьбу, ми обов'язково своє слово ще скажемо

eprasa.pl 41216f11af

в бою. Найголовніше – що українська армія перехопила стратегічну ініціативу на лінії фронту і з кожним днем ми просуваємося вперед, знищуємо ворога, звільняємо тимчасово окуповані території. І ми зробимо все можливе і неможливе, щоб прискорити цей процес і щоб війна дійшла до свого логічного завершення», – сказав Денис Прокопенко, командир полку «Азов».

Заступник командира «Азова» Святослав Паламар, описуючи їхнє перебування в Туреччині, перефразував поезію Лесі Українки: «Ми – паралітики з блискучими очима, душею сильні, волею слабкі. За спиною у нас ростуть орлині крила, але кайданками ми були прикуті до турецької землі… Ми повернулися і далі ми будемо робити свою роботу. Ми військові, ми давали присягу».

Фото з сайту Офісу президента

Замінування ЗАЕС – загроза теракту

Окупанти продовжують мінування Запорізької атомної електростанції та об'єктів на території станції. Як повідомляє Головне управління розвідки, на територію ЗАЕС доставляються міни та вибухові речовини, у технічних приміщеннях та у машинних залах встановлені мінно-вибухові загородження, які складаються з керованих дистанційно та некерованих протипіхотних мін спрямованого типу.

Нагадаємо, що 20 червня голова ГУР Кирило Буданов повідомив, що існує загроза підриву чи аварії на ЗАЕС, оскільки окупанти додатково замінували охолоджувач. 22 червня президент Володимир Зеленський заявив, що росія ймовірно готується вчинити теракт, що може призвести до викиду радіації. 25 червня Буданов зазначив, що план підриву окупантами ЗАЕС повністю розроблений та затверджений, і загроза ніколи не була такою великою, як зараз. Однак згодом, в липні, в інтерв'ю Times він повідомив, що ризик теракту «потихеньку зменшується».

Українська влада розробила алгоритм дій у разі евакуації населення з територій поблизу Запорізької АЕС, а саме: шляхи і способи евакуації, а також місця прийому евакуйованих. Відбулися навчання з підготовки до дій у разі можливого підриву ЗАЕС, постійно моніториться радіаційний фон. Також широко поінформовано населення України щодо того, як діяти в разі теракту і витоку радіації.

Проте, навіть якщо на Запорізькій атомній станції й виникне надзвичайна ситуація, експерти вважають, що це не стане за масштабами новою Чорнобильською аварією. Вона буде у десятки разів менше. Радіаційне забруднення може навіть обмежитись лише майданчиком ЗАЕС. Справа в тому, що всі реактори ЗАЕС сховані у герметичний конфайнмент – оболонку з півтораметрового укріпленого залізобетону, яка має витримати як зовнішнє падіння легкого літака, так і внутрішній вибух, аварію і викид радіоактивних матеріалів. На Чорнобильській АЕС такого захисту не було.

Експерти також вважають, що в разі теракту можуть бути забруднені території Запорізької та прилеглих областей. Розміри забруднення залежатимуть від напрямку і швидкості вітру та погодних умов. Вітер може рознести радіацію по територіях півдня України разом із Кримом, зачепить також Краснодарський край російської федерації. Якщо рух повітря буде південним, то все піде на Чорне море, торкнеться Молдови й Румунії, а також Туреччини, загалом постраждає увесь чорноморський регіон.

Історичний проєкт OPIR

WeAreUkraine.info запустили спеціальний історичний англомовний проєкт OPIR, який ілюструє історію руху опору в Україні за останнє століття, від 1917 року до наших днів. Його можна знайти за посиланням: opir.weareukraine.info.

Як зазначають автори, OPIR висвітлює ключові етапи розвитку українського суспільства на тлі агресії з боку радянської влади, а згодом і сучасної російської влади проти народу України. Проєкт має на меті розкрити українську традицію опору переслідуванням та репресіям і дослідити, як ці процеси вплинули на ефективний опір українців російській збройній агресії сьогодні. Він покаже, як українці чинили опір та боролися за незалежність через мистецтво, релігію, визвольні рухи та зусилля із захисту прав людини протягом останніх 100 років. Теми проєкту були обрані з точки зору аналізу розвитку тактики опору та визвольних рухів через зміни історичних обставин. Історичні приклади покажуть, як українці стали нацією, яка віднайшла себе та впевнено й самостійно визначає своє майбутнє та успішно протистоїть російській агресії.

Завдяки проєкту OPIR можна побачити, як Україна будувала сучасну державу ще у 1917 році; дізнатися більше про покоління репресованих українських митців, які боролися за право на існування; глибше заглибитися в історію Української повстанської армії, яка боронила свободу; дізнатися, як Українська греко-католицька церква пішла в підпілля, щоб зберегти віру українського народу; дослідити сучасні рухи та зусилля громадянського суспільства в Україні за період її незалежності.

Серед авторів проєкту OPIR зазначені, зокрема, голова Українського інституту історичної пам'яті Антон Дробович, історик Ярослав Файзулин, декан історичного факультету Київського національного університету ім. Тараса Шевченка Іван Патриляк та інші.

Головний сайт WeAreUkraine.info також ведеться англійською мовою, він створений українським колективом ентузіастів із кризового менеджменту та комунікацій. «Наш сайт – це сховище правди, де ви знайдете факти, цифри, думки про внесок України у свободу та міцний мир у світі. Ви можете дізнатися більше про українську націю в усій її стійкості, креативності та впливовості як через трагічні моменти нашої новітньої історії, так і через моменти нашої перемоги», – йдеться в описі сторінки. Сайт доступний за посиланням: weareukraine.info.

eprasa.pl 41216f11af

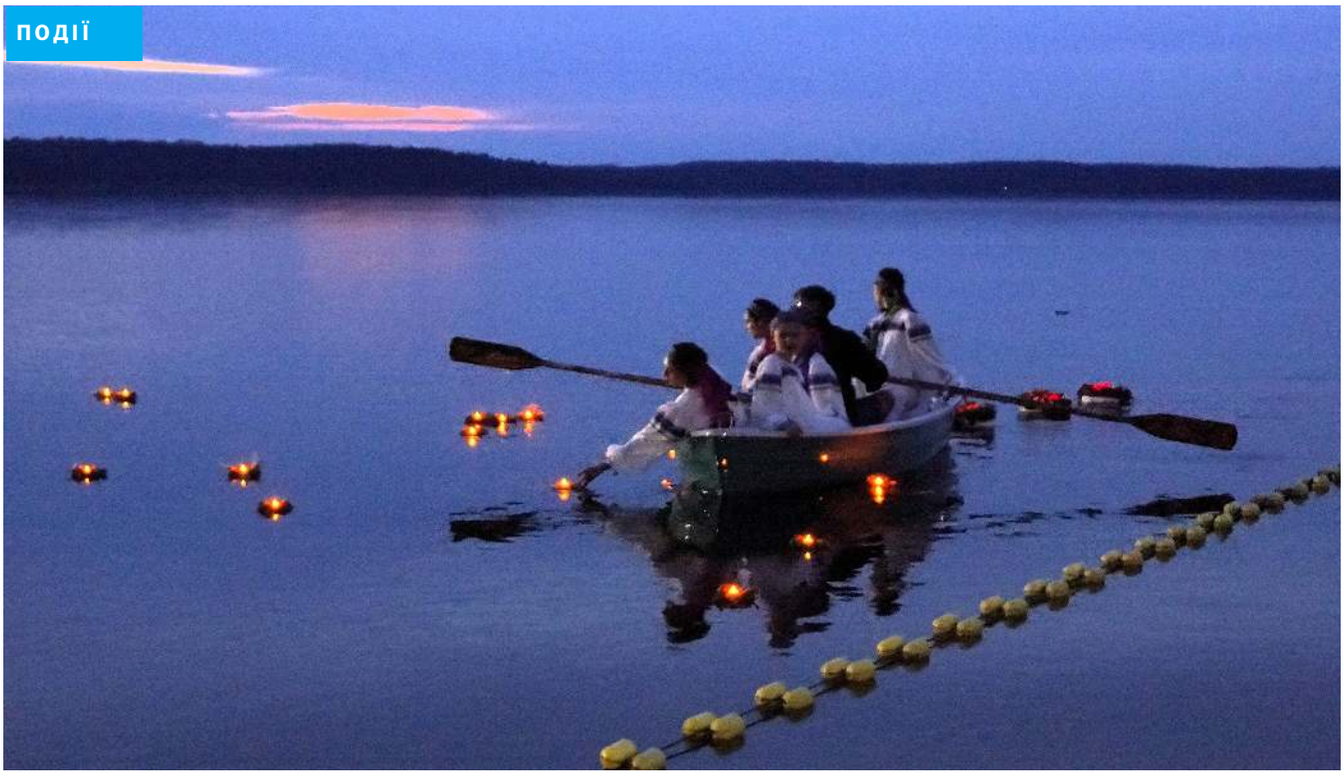

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

Купальська магія в Круклянках

Вогнища, вінки та українські обрядові танці знов об'єднали мешканців і гостей Круклянок, що на півночі Польщі. Усе це відбулося завдяки «Етно Мандрівці – Чарівна Купальська ніч», яку 1 липня організував місцевий гурток Об'єднання українців у Польщі.

Після довголітньої перерви захід відбувається в оновленому форматі третій рік поспіль та приваблює щораз більше українців, а також сусідів-поляків і туристів.

– Думаю, що ми в цей час завжди особливо чекаємо вечора. Тоді запалять ватру й відбудеться купальське дійство, яке завершує пускання вінків до озера. Це, мабуть, наймагічніший момент нашого заходу, – говорить голова гуртка ОУП в Круклянках Катерина Савко.

Організаторку тішить і те, що на сцені з'являються діти з місцевих пунктів навчання української мови:

– Завдяки їм ми можемо показати широкому загалу нашу громадську активність. І важливо, що попри канікули вони самі згуртувалися, їх не змушували виступати.

Катерина Савко

Катерина Савко наголошує на оригінальності заходу, оскільки в регіоні лише тут можна побачити українські обряди, пов'язані зі святом Купала. Крім того, запрошені артисти завжди відтворюють їх дещо по-іншому. Цього разу виступало творче об'єднання «Левеня» зі Львова, яким керує Наталя Бондарчук. Артисти прагнули показати різноманітність української культури, тому в їхньому виконанні можна було побачити поліські, подільські, буковинські чи гуцульські танці. Серед народних пісень були й лемківські.

– Ми також підготували танцювальну частину купальського обряду. Будуть дівчата з виплетеними вінками та хлопці, які винесуть купальське дерево. У цю чарівну ніч виходять усілякі духи, не тільки світлі, але й темні – мавки, русалки та відьми. У нас усе закінчиться добре, бо вони обернуться на дівчат і всі разом підуть пускати віночки та чекати свого судженого, – розповіла Наталя Бондарчук про дійство, яким уже за мить могли насолоджуватися учасники свята.

Вона підкреслила також, що актуальна ситуація в Україні спричинила шалений інтерес до нашої культури:

eprasa.pl 41216f11af

– Біда, що це кров'ю оплачується, але діти згуртувалися та радо вивчають народні танці й пісні. Раніше, коли ми кудись їхали, вони в автобусі співали різне, а нині це лише українські пісні, зокрема, народні.

Згадуючи, як зворушливо приймали молодих артистів у Кракові на початку війни, вона висловлює також вдячність усім, хто допомагає Україні в цей важкий час.

Круклянський захід був цікавим не тільки купальською обрядовістю й артистами зі Львова. Свої таланти перед публікою показали діти з пунктів навчання в Круклянках та Банях-Мазурських, а саме: гурти «Надія», «Ми» й «Бандзьорки», дует Оксани та Мирона. За нічний концерт відповідали знову львів'яни, цього разу з гурту «Унісон».

Свято відвідали почесні гості – віцемаршалок Вармінсько-Мазурського воєводства Йоланта Пйотровська, голова Комісії нацменшин при сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства (СВ-МВ) Ярослав Слома, заступник голови СВ-МВ Збишко Гомза, ґіжицький староста Мирослав Джаджевський та інші.

Вітального листа від віцемаршалка Мирона Сича зачитав голова Мазурського відділу ОУП Іван Пік, який побажав присутнім «міцного здоров'я, надії та мирного неба над Україною». У промовах гості наголосили на тому, що захід не тільки показує багатство української культури, але й сприяє інтеграції української громади та добрим польсько-українським відносинам. Збишко Гомза підкреслив, що воєводське самоврядування з приємністю підтримало відтворення купальського свята в Круклянках, та запевнив про подальшу фінансову підтримку. Він закликав на найближчих парламентських виборах не допускати до влади радикальних сил, що вороже ставляться до цінності, якою є багатокультурність.

Тим часом Ярослав Слома звернув увагу на те, що українці сьогодні віддають життя також за територіальну цілісність і незалежність Польщі.

– Дехто в Польщі повторює за путінською пропагандою, що це не наша війна. Навпаки – це теж наша війна, на захист світу, в якому живемо, – говорив голова сеймикової Комісії нацменшин. Він нагадав, що метою фашистської росії є повне знищення українців і відтворення імперії, котра згодом могла б поглинути Польщу та балтійські держави. Тому, як наголошує Ярослав Слома, українці сьогодні заслуговують на будь-яку необхідну їм підтримку. ●

Діти з пункту навчання в Круклянках

Гурт «Надія»

«Бандзьорки»

Дует Оксани та Мирона

Гурт зі Львова

eprasa.pl 41216f11af

РОЗМОВА

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

Мої публікації – це доказовий матеріал

На «Етно Мандрівці» в Круклянках свої книжки про акцію «Вісла» і концтабір в Явожні презентував історик Євген Місило. У короткій розмові він говорить про цінність безпосередніх зустрічей та нову публікацію.

– Яким було зацікавлення вашими книжками?

– У Круклянках на цьому заході я вперше. Організатори говорили, що тут книжок ніхто ще не продавав. І, дійсно, небагато людей купує, але багато приходить, гортає, шукає своїх близьких, які були в Явожні.

– Яке значення мають для вас такі зустрічі?

– Найціннішими є розмови з нащадками в'язнів. Від них часто отримую додаткову інформацію про тих, чиї прізвища є в моїй книжці. Це цінно й тому, що я закінчую другий том про Явожно, в якому будуть прізвища та біограми 550 в'язнів, засуджених військовим судом у Кракові до смертної кари чи ув'язнення. Це стосувалося й сотні жінок. Це біограми людей, котрі були закатовані, загинули в Явожні або померли в тюрмах. Тому шукаю свідчення сімей, які часто понад 70 років нічого не знали про долю близьких. Розмови, що я провів також тут, в Круклянках, для мене є доказом того, що варто ще шукати інформацію, бо не все знаємо й не все описано. Важливо також знайти фотографії, оскільки вони лишають образи цих людей у нашій пам'яті. Фотографій з того часу – дуже мало. Тому кожна з них, не лише ті, які знаходжу в архіві, але також із сімейних архівів, для мене – неоціненна. Саме тому варто стояти годинами на сонці та розмовляти з людьми. Я це люблю.

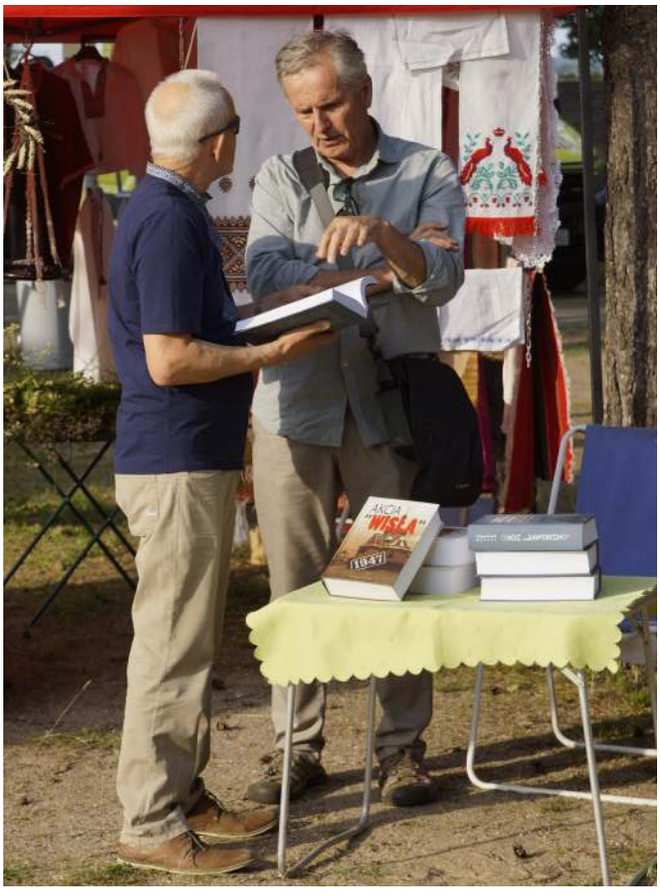

Євген Місило представляє свою книгу та спілкується з відвідувачами «Етно Мандрівки»

– Коли нова праця вийде друком?

– Думаю, що це буде цього року. Шістсот сторінок уже зверстано, і вони пройшли коректу. У цьому томі є біограми засуджених до смертної кари, ув'язнення і замордованих. Підібрані також фотографії. Запізнення спричинене тим, що я досить довго чекав на персональні акти слідчих функціонерів, суддів, прокурорів, які діяли в Явожні. Їх понад сотня. Інформацію про них також хочу подати в новій книжці.

– Чому це важливо?

– У книжці покажу й вкажу прізвища жертв, але також хочу оприлюднити прізвища тих, хто знущався з них в ході слідств, – це функціонери Міністерства безпеки, прокурори чи судді.

– Їх так і не зустріло справедливе покарання?

– Що гірше – у ході слідства, проведеного Інститутом національної пам'яті через 15 років, не було встановлено не лише прізвищ мучителів, але досі жодна з їхніх жертв не дочекалася визнання того, що є постраждалою від сталінських репресій. На відміну від поляків, дуже часто покараних тим самим краківським судом, які обов'язково отримали право до посмертної реабілітації й відшкодування. Отже, ця книжка задумана саме в такий спосіб, щоб, з одного боку, бути свідченням репресій, яких зазнали українці, в'язні Явожна, а з другого – свідченням пасивності теперішньої юридичної системи. Вона не дає нащадкам потерпілих українців провести реабілітаційні процеси й нічого не робить, щоб покарати заочно чи посмертно тих, хто виносив вироки. Можна дійти висновку, що і вироки, і ті, хто їх виносив, діяли відповідно до закону.

– Актуальні події, пов'язані з війною, можуть вплинути на зміну такої позиції?

– Я радше не вірю в зміну політики польської держави щодо українців, котрі стали жертвами акції «Вісла» та в'язнями Явожна. І тому пишу книжки. Цілком усвідомлюю, що минуло тридцять років від падіння комунізму, системи, яка призвела до депортації та ув'язнення в колишньому німецькому нацистському концтаборі 4 тисяч українців, зокрема жінок та дітей. Протягом тридцяти років цих дій не засуджено як злочин, хоча вони були протиправними. Може, до цього колись дійде, коли Україна буде настільки рівним партнером для польської держави, що питання ексгумації жертв чи акції «Вісла» не залежатимуть від політики держав. Моя праця має документальний характер. Ця книга для мене є моєю реабілітацією й визнанням цих людей за безвинних жертв тому, що я показую механізм, який довів до депортації чи ув'язнення, показую, як порушено кримінально-процесуальний кодекс та інші закони. Сьогодні такі дії минулого в юридичних категоріях визначено як злочин з боку судової системи. Але попри це людей надалі вважають справедливо засудженими без права до реабілітації. Мої публікації – це готовий доказовий матеріал, час на який прийде, коли польська держава дозріє до визнання українців – жертв акції «Вісла» та Явожна – жертвами сталінських репресій. Тоді вистачить взяти мою книжку до рук – і там будуть прізвища жертв, злочинців, номери судових актів, статей, котрі використовували для засудження, акти звинувачення, протоколи судових справ. Це вказує на порушення всіх можливих законів. Що тоді зробить із цим прокурор чи суддя, то вже не моя справа. ●

eprasa.pl 41216f11af

Анна ВІННИЦЬКА
Фото з архіву табору

Літня інтеграція в Білому Борі

Кілька років поспіль початок канікул у Білому Борі проходить під знаком інтеграції дітей з усієї Польщі, які навчаються в українських школах, пунктах навчання української мови та відвідують заняття греко-католицької релігії. До українських дітей із Польщі долучаються теж діти громадян України та поляки. І все це – саме для інтеграції та на знак подяки за рік важкої праці.

Літній дитячий табір, організатором якого виступає Фонд ДЕКА, що керує Початковою школою ім. Тараса Шевченка в Білому Борі, проведено вчетверте. Натомість Інтеграційно-формаційний табір для вівтарників (пол. – ministrantów) Вроцлавсько-Кошалінської єпархії Української греко-католицької церкви відбувся вже дванадцятий раз. Учасники дитячого табору відпочивали в українському гуртожитку, вівтарники – у реколекційному домі. А разом зустрічалися, наприклад, довкола вогнища, де співали вивчені пісні.

Максимілян приїхав із Варшави, де навчається в українській суботній школі. Він найбільше любить уроки релігії. Натомість у Білому Борі йому подобається відпочивати біля озера та гратися на спортивному майданчику. Кшиштоф – з Кошаліна і за національністю поляк. У таборі він удруге, і тут йому подобається все: товариші, атмосфера, екскурсії. Хлопець навчається в музичній школі, тому дуже любить співати українські пісні. З Кошаліна також приїхав Михайло, якому особливо сподобалась поїздка до парку розваг «Дикий Захід», що в Зеленєві. Михайло обмінявся номерами телефонів з іншими учасниками табору, з котрими сподівається підтримувати контакт. До Білого Бору хлопець приїхав удруге.

– Наші табори мають навчально-інтеграційний характер, оскільки ми хочемо, аби діти, які навчаються в українських школах, пунктах навчання української мови, могли інтегруватися також під час канікул. А ще багато батьків відправляє своїх дітей у наш табір, тому що хоче, щоб вони краще вивчили українську мову, бо ж ми тут намагаємося говорити українською мовою та ще й навчаємося співати українських пісень, – каже Роман Білас, голова Фонду ДЕКА.

У цьому році співу вчила Галина Томич з України, яка займається цим професійно, а нині живе в Білому Борі. Вона наголошує, що діти дуже музикальні й гарно співають. І це було помітно, оскільки діти вже з перших зустрічей виходили, добре співаючи. На завершення перебування в таборі його учасники провели концерт у греко-католицькій церкві. Серед глядачів були й захоплені батьки.

12.

eprasa.pl 41216f11af

Григорій СПОДАРИК
Фото з архіву Катажини Якубовської-Кравчик

Виставка «Зустріч із Воскреслим»

У Варшаві 30 червня відбулося відкриття виставки ікон «Зустріч із Воскреслим», які було написано минулого року під час Міжнародних майстер-класів іконопису. Роботи можна побачити до кінця серпня в Музеї Варшавської архиєпархії (вул. Dziekania 1).

Ікони створено під час пленеру, що відбувся у Весолій під Варшавою, у храмі, де містяться розписи Юрія Новосільського, котрому в Польщі з нагоди 100-річчя від дня народження присвячено цей рік.

Виставку було представлено вже в кількох польських містах та у Львові. Презентував її також Польський інститут у Відні на роковини російської агресії в Україні.

Закінчення з 11 сторінки

– Я переконана, що в Білому Борі є прихована магія, оскільки діти дуже радо до нас приїздять. Батьки чекають інформації про табір і, щойно вона з'являється, одразу записують туди своїх дітей, – розповідає Моніка Цішек, яка разом із подругою Наталією Студзінською третій рік працює тут виховательницею. Вона також учителька в Початковій школі ім. Тараса Шевченка.

Злата приїхала з Ельблонґа, але родом зі Львова. До Польщі потрапила після початку повномасштабної війни 24 лютого 2022 року й дуже сумує за Україною: там залишилися дідусі, а ще домашні улюбленці – песик і кролик. У Білому Борі дівчинці сподобалось озеро та екскурсії. Поїздки до озера та моря, спортивні змагання, розучування українських пісень та інші розваги зближували дітей, і саме про це йшлося організаторам обох таборів.

Михайло приїхав зі Щецінка. Він удруге бере участь в Інтеграційно-формаційному таборі для вівтарників – рік тому був у Ґожові. Каже, що тут супер атмосфера й багато різних розваг. Зі Щецінка приїхало ще двоє вівтарників. Хлопцям дуже сподобалась ікона Богоматері в місцевій церкві, а під час табору вони із задоволенням гралися з м'ячем і співали українські пісні, яких навчав о. Ярослав Роман.

– Це час, коли діти та молодь із півночі мають можливість познайомитися з вівтарниками з півдня єпархії. Під час їхнього перебування в таборі відбуваються спільні заняття, як-от навчання українських пісень, зокрема патріотичних та релігійних. Учасники табору мають також можливість довідатися про деталі літургії, навчитися читати апостол, але теж розважитися – ми плаваємо на каяках, граємо в м'яч. Так хочемо подякувати нашим вівтарникам за рік спільної праці, – зазначає о. Ярослав Роман, парох греко-католицької парафії в Щецінку, координатор таборів для вівтарників.

Остап приїхав із Кошаліна, Роман – із Вроцлава, а Назар – з Єльч-Ласковіц. Хлопці кожної неділі ходять до церкви, де виконують обов'язки вівтарників. Назарові, який родом з України, дуже сподобалась місцева церква, її незвичні кольори та ікона Богородиці.

– Я позитивно вражений нашими хлопцями. Бо коли вони служили під час літургії, то співали так, ніби робили це спільно кожної неділі, але більшість із них у Білому Борі бачилися вперше. Тому табір до певної міри є відображенням важкої праці окремих священників у місцевих парафіях, – каже о. Ярослав Роман. Цього разу приїхали вівтарники з Олави, Олесьніци, Вроцлава, Старґарда, Щецінка, Мєндзибожа, Кошаліна й, звичайно, були місцеві з Білого Бору. Це був чудовий час для всіх! ●

eprasa.pl 41216f11af

Подібні виставки завжди відбуваються після майстер-класів, які започатковано у 2009 році. Протягом багатьох років їх проводили в лемківському селі Новиця. Художники-іконописці з Польщі, України та інших країн у межах майстер-класів працюють упродовж двох тижнів вересня. «Ці зустрічі не мають форми навчання, оскільки в них беруть участь професійні сформовані художники», – пояснює комісарка майстер-класів Уляна Томкевич. Кожен з авторів працює в різній техніці – представлено як традиційні ікони, так й абстрактні, дуже сучасні. Водночас усі художники добре знають канони, що становить для них вихідний пункт творчої роботи. Кожен пленер має свою провідну тему, якою цього разу була зустріч із Воскреслим. «Це така тема, яка дає можливість глибше подумати про час війни, в якому живемо, і знайти надію. Знаємо, що Христос пережив страждання та смерть, а після цього воскрес. Отже, після темного періоду є надія й світло», – говорить Уляна Томкевич. Вона підкреслює також, що частина художників знаходила натхнення в розписах Юрія Новосільського, що помітно в написаних іконах.

На виставці представлено близько 60 робіт, створених переважно на дошці темперними чи акриловими фарбами. У деяких творах прямо відображене воскресіння, мотивом інших є зустріч Христа з учнями та жінками або досвід і свідчення святих.

У каталозі до виставки автори зазначають, що в останніх майстер-класах не могли взяти участі художники-чоловіки, які або перебувають на фронті, або чекають повісток до армії. Приїхали їхні матері, дружини або сестри. На жаль, деякі з досвідом втрати близьких унаслідок російської агресії. Тому в каталозі висловлено сподівання на те, що створені ікони допоможуть подолати відчуття самотності та розгубленості. ●

eprasa.pl 41216f11af

ІСТОРІЯ

Юлія КАМІНСЬКА
Фото з Вікіпедії

Петро Карманський – сумний поет-пілігрим

Життєвий шлях цієї неординарної людини сповнений складних і драматичних подій, що відбувалися у різні епохи: дві світові війни, розпад Австро-Угорської імперії, трагедія Західноукраїнської Народної Республіки, жахіття доби сталінізму, перші промені хрущовської відлиги. Його голос звучав крізь буревії та шторми історичних реалій, його муза витримала усі жорна політичної машини, але не замовкла. Петро Сильвестрович Карманський понад 50 років життя віддав літературі, писав переважно поетичні твори, робив переклади, брав безпосередню участь у політичному та громадському житті на переломних етапах української історії XX століття. Унікальність його творчої біографії в тому, що він працював практично в усіх історико-літературних контекстах, через які проходило українське суспільство. Петро Карманський був одним із фундаторів новітнього художнього напряму – модернізму, лідером товариства «Молода Муза».

Народився Петро Карманський 29 травня 1878 року у містечку Чесанів Любачівського повіту (тоді Австро-Угорщина, нині – Польща) в родині ремісника-заробітчанина. Попри фінансову скруту в сім'ї, батьки все ж таки спромоглися дати синові гідну освіту. В сім'ї було шестеро дітей, до того ж старший син Іван вже навчався у гімназії. А тепер вчителі чесанівської школи наполегливо радили віддати в науку їхнього найкращого учня – Петра. 12-річний Петро Карманський успішно склав вступні іспити до гімназії у Перемишлі з правом безкоштовного навчання протягом першого року. Перемишль на той час був одним з головних культурно-національних українських осередків Галичини. Юнак невдовзі залишився круглим сиротою, але мужньо витримав драматичні виклики долі та знайшов розраду й порятунок у поезії. Саме в гімназії його помітили як талановитого поета-початківця, що не раз рятувало від відрахування через несплату за навчання. Під час навчання Карманський видав свою першу поетичну збірку «З теки самоубийця», за драматично-ліричним стилем схожу на збірку Франка «Зів'яле листя». У цей же час він готується до вступу у Львівський університет на філософський факультет, а оскільки коштів на навчання не було, йде працювати до кредитно-страхового товариства «Дністер», яке матеріально підтримувало бідних студентів.

Петро Карманський активно розширює коло свого спілкування – знайомиться з Іваном Франком, Василем Стефаником, Лесем Мартовичем. Під час навчання Петро жив разом з італійськими робітниками, які будували міст через Сян у Перемишлі. Його захоплювали їхні строкаті оповіді про Італію, тож молодий романтик загорівся ідеєю неодмінно побачити цю казкову країну та почути її мелодійну мову. Провчившись рік у Львівському університеті на філософському факультеті, поет-початківець вирушає в одну зі своїх численних мандрівок світом – до Італії. 1900 року він вступив до української католицької колегії в Римі, де навчали богослов'ю. Важко було призвичаїтись волелюбному і запальному юнаку до суворого, майже монастирського життя, з обмеженнями й заборонами. Але водночас Італія мала широкий вплив на становлення світоглядних орієнтирів, а також суспільно-політичних та поетичних. Сам поет пізніше так оцінював римський період свого життя: «Хоча умови навчання були суворими, а побут – аскетичним, та за втрату свободи, за муки життя в келії, за повну ізоляцію платила мені краса природи, мистецтво із славних галерей та музеїв, змога вести життя мрійника... Римська колегія зробила мене тим, ким я сьогодні признаний критикою». Але Петро Карманський вирішив припинити студії в колегії, він повернувся до Львова і відновив навчання на філософському факультеті.

Закінчивши університетські студії, Петро Карманський став одним із організаторів нової літературної течії «Молода Муза», що виникла у Львові 1907 року під впливом нових літературних європейських течій – «Молода Бельгія», «Молода Франція», «Молода Австрія», «Молода Польща». Вплив відбувався переважно через краківське літературне оточення, де у цей час навчалися й жили Василь Стефаник, Богдан Лепкий, Остап Луцький. Саме тоді формувався новий стиль літературного мислення, а відтак сприйняття реальності наповнювалось романтизмом, іноді гротеском, які змінювались настроями самотності, смутку, навіть трагізму. Ідеї західноєвропейського символізму спостерігалися в Галичини й раніше. Отже, «Молода Муза» виникла як ланка загальноєвропейського руху за оновлення літератури, як взірець пошуків нових художніх форм. Власне, вона була радше клубом, гуртком митців, що, як пізніше іронічно висловився Михайло Рудницький, нагадувало подружжя, що постійно сперечається, але жити одне без одного не може.

Становлення поетичного голосу

Вже у перших своїх збірках Карманський постає оригінальним поетом, з власним творчим звучанням та інтонуванням. Франко в рецензіях на його поезію, зокрема на збірку «Ой люлі, смутку!», високо оцінював майстерність молодого поета, окресливши це як «високий тон і пафос, що нагадує церковні гімни, релігійний запал – релігійний не в значенні якої-небудь вузької конфесійності, але тим, що автор поневолі кожде явище, кожду життєву загадку підносить на той високий рівень, де щезають буденні дрібниці та відкриваються основні проблеми людського духу й людської етики, контрасти й конфлікти добра і зла, права й обов'язку».

eprasa.pl 41216f11af

Наступні збірки Карманського «Блудні вогні» (1907) та «Пливем по морі тьми» (1909) є знаковими поетичними збірками, які автор знову наповнює настроями задуми, самотності, смутку й болю. Власне, літературна критика того часу справедливо зауважила, що Петро Карманський та Олександр Олесь (збірка «З журбою радість обнялась») найкраще репрезентували молоду поезію України початку XX ст. Можемо сміливо стверджувати, що згадані книжки були певним викликом смакам суспільства, яке дбало насамперед про вжитково-патріотичне читання художніх творів. Щирий порив молодих не зрозуміли. Книжок їхніх не купували. Насувався фінансовий крах, а відтак і творча криза «Молодої Музи». Деякі молодомузівці переорієнтувалися на суспільно-громадську тематику (Богдан Лепкий, Василь Пачовський). Паралельно з образом болю та смутку поет створює певний чуттєвий символ. Критик Микола Євшан зазначав: «Карманський пише про те, що тепер, у даний момент говорить його душа». Відкривається новий напрямок у поезії, орієнтований на соціальну та політичну сатиру. Поети й письменники з тривогою нарікали на «задушливу атмосферу» серед інтелігенції.

Поетові-романтику хотілося творити, щоб розширити ідеологічні горизонти суспільства. Карманський як викладач українознавства бував на учительських курсах у Херсоні – бачив там неоціненні приховані резерви розвитку української справи. Ось як пізніше він згадував про це: «У цьому цілком змосковщеному місті я наочно бачив, яка могутня сила дрімає в ідеї українства, що доволі було попрацювати два-три роки, і душа українська, яку присипляли пропагандою, заборонами, тюрмами й Сибіром, розбудилася і заговорила так голосно, як цього бажав і сподівався великий Шевченко».

Еміграція і повернення в Україну

Після розпаду «Молодої Музи» поет вирушив у чергову мандрівку світом, аби позбутися депресивного стану душі. На березі Адріатичного моря (у Ловрані) переживав він свою поетичну кризу. Повернувшись до України, займався здебільшого перекладами. У Чернівцях вийшов його переклад книги австрійського письменника Грільпарцера «Хвилі моря і любови», також він зробив лібретто опери «Кармен».

1910 року Петро Карманський одружився зі Здиславою Савчек. У подружжя народилося двоє дітей, які, на жаль, померли у ранньому віці. Тепер вже родинна трагедія глибоко травмувала душу поета. 1913 року Петро Карманський поїхав до Канади – вчителювати.

Після його повернення додому вибухнула Перша світова війна. Царські війська зайняли Галичину, яку росія завжди сприймала як джерело українства. Тож українську мову було заборонено у школах, закрито українські часописи, товариства, книгарні, українську інтелігенцію заарештовували й висилали до Сибіру. У 1915 році Карманський опиняється у Відні, потім працює у таборах українських військовополонених в Німеччині. Він стає одним із діячів Західноукраїнської Народної Республіки, згодом переїздить на східну Україну, виконує дипломатичні місії Української Народної Республіки за кордоном, зокрема їде до Бразилії збирати кошти для ЗУНР. З 1922 до 1931 року живе за океаном, переважно у Бразилії, де займається громадською роботою, українською пресою, редагує газету «Український хлібороб», опікується шкільництвом. Зокрема, він організував першу в Бразилії середню українську школу, в якій, крім українців, навчалися поляки, німці, бразильці. Навчання велося українською та португальською мовами, вчителем та директором був сам поет. Працюючи за кордоном, Петро Карманський здійснив перехід на іншу поетичну мову, зокрема збірка «Al Fresco» має стилістику, раніше непритаманну поетові – тут звучать ноти політичної сатири. Книга побудована на принципі протиставлення народного горя, жахів війни та ситого й марнотратного життя політичних діячів. На жаль, ця картинка є промовистою копією певних подій сучасності, автор унаочнює життя «діячів», які в ресторанах і на вічах керують бойовими діями і мріють після перемоги про «масні директорські посади».

У 1940 році Карманського прийняли до Спілки письменників України, незабаром у Києві вийшла збірка його поезій «До сонця» (1941), яку редагував і вступне слово до якої написав Максим Рильський.

Прикінцеві сторінки життя

Повоєнні роки були нелегкими в житті поета. У газетах і журналах іноді з'являлися його вірші, а 1952 року вийшла збірка «На ясній дорозі», але кожен, хто читав ці твори, розумів, що це не поезія Петра Карманського. Силуваний оптимізм, декларативність, вимучений пафос, відгук на дати революційного календаря – прикмети, характерні, зрештою, не тільки для нього, а й майже для всіх поетів періоду сталінського беззаконня та масових репресій. Активна участь у видавничому процесі післявоєнного Львова, на жаль, закінчилася виключенням зі Спілки письменників у 1947 році як «запеклого буржуазного націоналіста».

І ще один несподівано неприємний поворот долі очікував Петра Карманського: поява книги «Ватикан – натхненник мракобісся і світової реакції». На початку 1950-х років журналісти львівських газет та журналу «Радянський Львів» дістали вказівку опублікувати серію викривальних статей колишніх авторитетних націоналістів. Серед інших вибір упав і на Петра Карманського (під час обшуку у нього на квартирі знайшли роман «антисоветского содержания» Пантелеймона Куліша «Чорна рада»). Прикріплені до Карманського московські та львівські журналісти, що спеціалізувалися на виконанні політичних замовлень, сфабрикували книгу, підписавши її його іменем. Письменник не писав і не міг написати такого антирелігійного пасквіля. Племінник Петра Карманського Степан Ярема свідчив: «Звичайно, можна 74-річному поетові закинути, що не протестував, але в ті сталінські часи для цього потрібна була неабияка мужність, а прогресуюча хвороба, що прикувала його до ліжка, тривале цькування та злидні зламали його: він став до всього байдужий».

Помер поет 16 квітня 1956 року. Похорон у Львові на Личаківському цвинтарі був непримітний, притишений. Так закінчилося драматичне життя українця модерних європейських поглядів, вільного від заскорузлих радянських комплексів, невгамовного лірика-романтика, пілігрима, дипломата, патріота. ●

eprasa.pl 41216f11af

41 ЛЕМКІВСКА ВАТРА В ЖДИНІ

14-16.07.2023

14.07.2023 – п'ятниця

13.00 – Торжественне розпаліня 41 Лемківской ватри

13.15 – Юж ідеме з гори, накривайте столи
Тихопотічан – ансамбль пісні і танцю; Тихий Потік (Словаччина)
Лемковина – ансамбль пісні і танцю; Львів (Україна)
Домінік Фабріці і Дениса Якочкова – вокальне дуо зо Свидника (Словаччина)
Квіточок – камерний ансамбль комплексу музичних шкіл; Лігниця (Польща)
Домінік Фабріці і Дениса Якочкова – вокальне дуо зо Свидника (Словаччина)
Ярошівчане – меджепоколіньовий вокальний ансамбль; Ярошівка (Польща)
Тихопотічан – ансамбль пісні і танцю; Тихий Потік (Словаччина)

16.00 – Заспівайме собі, най буде весело
Аркан – танцювальний ансамбль з перемиской школи – «шашкевичівки» *(Польща)*
Веселі Бандурки – гурт бандуристів з перемиской школи – «шашкевичівки» (Польща)
Лем Ми – гурт; Команьча (Польща)
Ольга Бихун і Ірина Павлюченко – солістки; Харків (Україна)
Оберіг – мішаний хор Об'єднання українців у Польщі; М'ястко (Польща)
Лемківска Студенка – народний хор; Борислав (Україна)
Регіональний ансамбль Поґраніче – Тилич (Польща)

18.30 – Ватра солідарна з Україною – концерт
Відимо – гурт карпатской пісні; Сянік (Польща)
Наталія Криничанка – солістка; Львів (Україна)

20.00 – Най сой витанцюю свої млади часи
Інтраде – фольковий ансамбль; Лігниця (Польща)
Крамбабуля – група фольк-рок; Познань (Польща)
Гайдамаки – група фольк-рок; Київ (Україна)
Пінязі Де? – група фольк-рок; Свидник (Словаччина)

15.07.2023 – субота

11.00 – Вшануваня жертв акції «Вісла» в Місци пам'яти
Зоря – хор; Устя Руске (Польща)

11.30 – Привитаня гости 41 Сьвята лемківской культури Наданя нагород «Вірний Предкам»
Лемківский Перстеник – ансамбль пісні і танцю; Горлиці (Польща)
Зоря – хор; Устя Руске (Польща)

13.30 – Ей, заграйте, гудаки
Лемковина – ансамбль пісні і танцю; Львів (Україна)
Ослав'яни – ансамбль пісні і танцю; Мокре (Польща)
Оберіг – мішаний хор Об'єднання українців у Польщі; М'ястко (Польща)
Стебничаночка – вокальний жіночий ансамбль з міста Стебник (Україна)
Барвинок – вокальний ансамбль; Краків (Польща)
Роса – молодіжний вокальний ансамбль; Устя Руске (Польща)
Яворина – хоровий колектив; Дрогобич (Україна)
Сковронечки – вокальний дитячий колектив; Стебник (Україна)
Оберіг – театр пісні; Тернопіль (Україна)
Свидницки Геліґонкаре – чоловічий фольклорний ансамбль; Свидник (Словаччина)

16.30 – Прийшли зме Вас веселити
Рути Увити – група автентичного сьпіву; Лося (Польща)
Ластівочка – ансамбль пісні і танцю; Пшемків (Польща)
Ручай – дитячо-молодіжний ансамбль; Горлиці (Польща)
Ослав'яни – ансамбль пісні і танцю; Мокре (Польща)

18.30 – Конкурс «Місс Лемковини»
Бориславські батяри – вокальний гурт; Борислав (Україна)

20.00 – Танцюю, танцюю, ніжки ня не болят
Древутня – фольковий ансамбль; Люблін (Польща)
Лемківский Перстеник – ансамбль пісні і танцю; Горлиці (Польща)
Фоґаш – фольковий ансамбль; Свидник (Словаччина)
Луїку – транскарпатський музичний проєкт; Київ (Україна)
Ефір – фольк-рок група; Лігниця (Польща)

16.07.2023 – неділя

12.00 – Заспівайме собі двома голосами
Ластівочка – ансамбль пісні і танцю; Пшемків (Польща)
Семерацка Ружа – репрезентаційний ансамбль Об'єднання лемків (Польща)
Квіточок – камерний ансамбль комплексу музичних шкіл; Лігниця (Польща)
Яворина – народний хор; Монастириська (Україна)
Як з неба краплі – вокальне дуо; Монастириська (Україна)

13.30 – Конкурс рецитації і співу

14.15 – Співаночки мої, де ж я вас подію
Решів'ян і Решівчанка – фольклорни ансамблі; Решів (Словаччина)
Студенка – ансамбль пісні і танцю; Калуш (Україна)
Оксана Марцінко – солістка; Клубівці (Україна)
Лемківский Перстеник – ансамбль пісні і танцю; Горлиці (Польща)

15.15 – Оголошиня результатів конкурсу «Лемківщина оком дітини»

15.45 – До наступного Сьвята лемківской культури – концерт
Лемківский Перстеник – ансамбль пісні і танцю; Горлиці (Польща)
Решів'ян і Решівчанка – фольклорни ансамблі; Решів (Словаччина)
Оравянє – ансамбль пісні і танцю; Ліпниця Велика (Польща)
Бориславські батяри – вокальний гурт; Борислав (Україна)

18.00 – Торжественне загашиня 41 Лемківской ватри

Супровідні події: ● Простір образу ● Документальни і історични виставки ● Галерея Лемківской ватри в хижи і галерея в пленері

14-16 липня (п'ятниця – субота – неділя)
БУДЕТЕ МОГЛИ ПОЗЕРАТИ НА ВИСТАВКИ: ● Виставка пластичних творів, присланих на конкурс «Лемківщина оком дітини» – конкурс і виставка, зрихтувана през Об'єднання лемків і Лемківску освітню фундацію ім. Івана Криницкого ● З любови до свого. Жінки-лідери – тематична виставка, зрихтувана през Об'єднання лемків; автор: Анна Буковска ● Виставка: історични документи і фотографії зо збірок Об'єднання лемків

13 липня (четвер) – Простір пам'яти
Покладаня квітів під пам'ятниками: Епіфанія Дровняка в Криниці, Богдана-Ігоря Антонича в Новиці, жертв німецкого і комуністичного террору, померших, помордуваних та репресованих жителів Лемківщини в Устю Руским, як тіж на могилах: Штефана Гладика в Білянці, Якова Дудри, Левка Ґаля і Івана Криницкого в Лоси, Петра Чухти і Штефана Дзямби в Ждині, Петра і Теклі Шафранів в Ганчові.

eprasa.pl 41216f11af

Павло ЛОЗА
Фото автора статті

Фестивальне літо просто неба

Тривають канікули, а з ним пов'язані відпустки та виїзди на вихідні за місто. Організатори українських, зокрема й лемківських, заходів «під відкритим небом» також про це знають, тому запланували культурні події саме на цю гарячу пору. Ми підготували перелік найпопулярніших серед української громади фестивалів у Польщі. Імовірно, як і минулого року, під час заходів можна буде приєднатися до збірок на підтримку України.

«Лемківська ватра» у Ждині

Час і місце: 14–16 липня, Ждиня (Малопольське воєводство).

Цей захід вважають найбільшим лемківським фестивалем у Польщі, а, може, й у світі. У програмі 41-ї «Ватри» кожен знайде щось для себе. Організатори не забувають і про наймолодших, на яких чекає багата програма «Ватрочки». Учасники кількаденного свята зможуть поспілкуватися з цікавими людьми науки та культури, які братимуть участь у науково-літературних зустрічах. Охочі матимуть нагоду відвідати документальні й історичні виставки. Будуть теж спортивні змагання.

Звичайно, цього лемківського свята не може бути без музики. У межах цьогорічної «Ватри» на сцені виступить кілька десятків колективів із Польщі, Словаччини та України, які мають у своєму репертуарі українські, зокрема лемківські, пісні та танці.

Серед зірок, котрі відвідають 41-шу «Лемківську ватру» у Ждині: фольк-рок-гурт «Крамбабуля» з Познані, фольк-гурт «ĽH Fogaš» зі Свидника в Словаччині, київські гурти «Гайдамаки» та «Luiku», що грає циганськo-український денс. Захід організовує Об'єднання лемків.

«На Івана, на Купала» у Дубичах-Церковних

Час і місце: 15 липня, водосховище «Бахмати» в Дубичах-Церковних (Підляське воєводство).

Це одна з найважливіших подій у культурному календарі Підляшшя. Окрема група її учасників – це діти та молодь Підляського регіону, які беруть участь у мистецькій програмі. На них чекатиме ярмарок, поєднаний з показом народного рукоділля та ремесел (вишиванка, кераміка, показ ковальства й гончарства). Центральною подією заходу є хоровод ансамблів, котрі беруть участь у фестивалі, та обряд Купальської ночі біля водосховища «Бахмати». Серед зіркових гостей цьогорічної події: фолькрок-формація «Гойраки» з Більська-Підляського та київський гурт «Гайдамаки», що поєднує рок, даб, панк і ска музику. Захід організовує Союз українців Підляшшя.

«Лемківська ватра» в Луґах

Час і місце: 28–30 липня, Луґи (Любуське воєводство).

Як і в минулі роки, захід відбудеться біля озера Осєк в Луґах, чому в спекотні липневі дні особливо радіють

діти. А що чекає на учасників свята? Виступи фольклорних колективів, лемківська кухня й гарні розваги – незмінні складники заходу.

«Фестиваль – це велике лемківське свято, час зустрічей із родиною та друзями, нових знайомств, спільних веселощів під гарну музику та гучні співи біля ватри», – запрошують організатори 33-ї «Лемківської ватри» в Луґах. Захід організовує Товариство «Lemko-Tower».

«Лемківська ватра» у Михалові

Час і місце: 4–5 серпня, Михалів (Нижньосилезьке воєводство).

«Лемківска ватра на чужині», як називають її організатори, відбудеться вже 43-й раз. Цей найстаріший лемківський захід у Польщі охоплює серію подій і концертів, присвячених популяризації лемківських традицій та музики. Традиційно щороку під час події відбувається вручення нагороди ім. Никифора (Єпіфанія Дровняка) за визначні досягнення в поширенні й розвитку лемківської культури. Не бракуватиме теж доброї музики у виконанні сучасних гуртів, які у своїй творчості використовують лемківську говірку. Захід організовує Товариство лемків.

«Свято культури над Ославою»

Час і місце: 12–13 серпня, село Мокре (Підкарпатське воєводство).

Село Мокре є одним із небагатьох сіл у Польщі, в якому більшість мешканців – це українці. Тут переплітається культура поляків, українців та євреїв. У програмі свята – концерти колективів із Польщі та України. Серед виконавців буде ансамбль пісні й танцю «Ослав'яни» з Мокрого, який існує вже понад п'ятдесят років. Упродовж цих років учасниками колективу було кількадесят осіб, які зараз проживають не лише в різних куточках Польщі, але й за кордоном. «Свято культури над Ославою» є для них чудовою можливістю зустрітися.

Дні української культури в Щеціні

Час і місце: 26 серпня, Щецін (Західнопоморське воєводство).

Це циклічний захід, який відбувається в серпні в Замку поморських князів у Щеціні, метою якого є презентація української культури та досягнень української меншини в Польщі. Це також своєрідний форум польсько-українського культурного обміну, місце для ознайомлення з актуальними тенденціями української культури та мистецтва. Як і в попередні роки, серед цьогорічних гостей не бракуватиме артистів з Польщі та України. Захід організовує Щецінський відділ ОУП.

eprasa.pl 41216f11af

РЕЦЕНЗІЇ

«Мавка. Лісова пісня» – анімація за мотивами драми-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня». Режисери: Олександра Рубан, Олег Маламуж. У головних ролях: Наталка Денисенко, Артем Пивоваров, Олена Кравець. Виробництво: Animagrad, Film.UA Group, 2023 рік. Тривалість: 99 хв. Прем'єра в Україні: 2 березня 2023 року. Прем'єра в Польщі: 1 червня 2023 року.

Леся КОРОСТАТЕВИЧ

Магічна симфонія природи

«Мавка: Лісова пісня» – це анімаційний фільм, який зачаровує своєю красою та емоційністю. Режисери створили чарівний світ, який переносить глядача у дивовижний ліс, наповнений магією та загадковістю.

Одним із сильних аспектів цього фільму є його візуальна привабливість. Анімація виконана на високому рівні, з увагою до деталей. Лісовий пейзаж забарвлений неймовірними кольорами, а кожен кадр – як малюнок, що оживає на екрані та захоплює глядача своєю красою.

Сюжет «Мавки» – це історія про кохання, втрату, самопожертву та примирення. Мультфільм поєднує фольклорні мотиви та сучасні проблеми, надаючи йому універсальний характер. Глядачі переживатимуть разом з головними героями, співчуваючи їхнім радощам і переживанням. Сюжет закликає до збереження природи, нагадуючи про важливість рівноваги між людством і природою. Це повчальна казка, яка дає глядачам привід задуматися над своєю взаємодією з навколишнім світом.

Фільм має також гарний музичний супровід. Саундтреки доповнюють дію, підкреслюючи емоційність та атмосферу кожної сцени. Вокальні виконання додають особливого шарму. Саундтреки до «Мавки» включають оригінальні композиції, написані спеціально для фільму. Вони доповнюють сюжет та передають внутрішній настрій героїв. Поєднують в собі оркестрові звуки з синтезованими елементами, створюючи унікальну сучасну атмосферу. Пісні мають різний стиль – від ліричних та задумливих до енергійних та веселих, в залежності від настрою сцен та характерів. Усі ці елементи створюють гармонійний звуковий світ, який підкреслює магію та красу цієї історії. Завдяки музиці глядачі можуть глибше зануритися в світ «Мавки» та відчути всю його емоційну силу.

Кадр з фільму

Цей мультфільм був одним із найбільш очікуваних проектів українського кіно, проте його виходу передувало багато суперечок та відгуків. Розуміючи складність його розробки, можна сказати, що вартість часу, вкладеного у створення, не повністю виправдала очікування глядачів. Бюджет у 190 млн грн і тривалість роботи над сюжетом майже 10 років залишаються до дискусії. Також на виході ми бачимо мультфільм, який не зовсім відображає багатство української культури. Від «Лісової пісні» Лесі Українки, яка мала би бути основою для «Мавки», не залишилося багато, окрім загальних ідей. Мультфільм також включає сучасні предмети, які не могли бути винайдені під час написання оригінального твору, що порушує аутентичність та певною мірою спотворює сприйняття.

Варто зазначити, що в «Мавці» можна помітити алюзії до кінокартини «Аватар» та до традицій інших культур, наприклад, іспанської. Подібність до «Аватару» може бути сприйнята як намагання отримати популярність за рахунок іншої картини. Це може створити певне враження неоригінальності.

Одним з найбільш відкритих питань є присутність політичної пропаганди в мультфільмі. Візуальна подібність головної злодійки цієї історії до української політичної діячки Юлії Тимошенко та тупуватих охоронців, що нагадують братів Кличко, викликає певні запитання до режисерів. Українські традиції в мультфільмі зображено доволі примітивно, а сільське населення представлене як неосвічене. Такий підхід містить негативні стереотипи, що залишають поганий присмак у дорослого глядача. Зважаючи на те, що цей мультфільм розрахований на молодше покоління, яке формується, можна сказати, що він повинен бути своєрідним прикладом, проте не всі його аспекти вийшли на користь української культури.

Мультфільм «Мавка. Лісова пісня» мав потенціал стати важливим внеском в українську анімацію. Проте він дещо втрачає свою оригінальність, прагнучи задовольнити сучасні тренди та стереотипи. Потрібно було б краще розробити способи відображення культури та традицій, щоб підкреслити українські цінності та національну самобутність.

«Мавка» – це фільм, який має свої сильні сторони і, водночас, деякі недоліки. Його візуальна привабливість, захоплюючий сюжет і чудова музика привертають увагу глядачів і залишають приємне враження. Отже, незважаючи на деякі зауваження, «Мавка» є цікавою анімацією, яку варто переглянути. Мультфільм надає можливість зануритися у світ магії та пригод, а також відчути силу кохання та примирення. Вибір дивитися цей фільм залежить від індивідуальних уподобань та очікувань глядача. Проте йому варто дати шанс, аби сформувати свою власну думку про цю історію. ●

eprasa.pl 41216f11af

Дорогому Юліянові Баку,

першому директору відродженої «шашкевичівки»,
з нагоди **85-річчя**
складаємо найщиріші побажання
міцного здоров'я, довголіття
та здійснення усіх планів і намірів!

Многая і благая літа!

Українське вчительське товариство,
відділ в Перемишлі

Пам'ятаймо про Явожно

Управа гуртка ОУП та парафіяльна душпастирська рада УГКЦ у Катовицях повідомляють, що в суботу,
9 вересня 2023 року, о 10:00 в Явожні,
в лісі біля пам'ятника відбудеться

Божественна Літургія та Панахида в наміренні жертв Центрального табору праці в Явожні.

Сердечно запрошуємо всіх небайдужих до участі у спільній молитві.

Організатори

Парафія Стрітення Господнього Української греко-католицької церкви міста Лодзь звертається до всіх небайдужих людей з проханням про допомогу в купівлі готового будинку, який планується використати як парафіяльний храм.

Збірку на закупівлю будинку благословив перемисько-варшавський митрополит УГКЦ Євген Попович.
Від усього серця дякуємо за будь-яку надану допомогу.

Пожертви просимо надсилати на подані банківські рахунки SANTANDER BANK POLSKA S.A.
PARAFIA GRECKOKATOLICKA
P.W. OFIAROWANIA PAŃSKIEGO W ŁODZI
PLN 08 1090 2590 0000 0001 5263 3815
USD 12 1090 2590 0000 0001 5006 6832
EURO 58 1090 2590 0000 0001 5263 3788

У кого ще трошки залишилася пам'ять про своїх предків ту пам'ять хочете передати своїм дітям та онукам, запрошуємо на Любачівщину.

19.08.2023 р.
об **11.00** – Служба Божа в церкві в Жукові, а опісля панахиди в Жукові, Горайці та Новому Селі.

20.08.2023 р.
о **10.00** – панахиди на цвинтарі в Старому Люблинці,
об **11.00** – Служба Божа в церкві в Новому Люблинці, а опісля панахиди на цвинтарі.
Хоча б раз на рік походимо стежками наших предків. Хто не може поїхати, нехай передасть свою лепту на впорядкування цвинтарів та церкви людям, які поїдуть, або перекаже на рахунок:
Fundacja Dom Ukraiński w Przemyślu
ul. T. Kościuszki 5, 37-700 Przemyśl
Nr rachunku 50 1600 1462 1838 9708 6000 0006
з дискою – Darowizna na cele statutowe – Lubliniec
Церкви та могили на Любачівщині чекають на нас. Більше інформації в Олени Комар за тел. 502 168 247.

З великим жалем

ми сприйняли сумну вістку,
що 6 липня 2023 року на 91-му році життя
в Перемишлі відійшла у вічність

бл. п. Стефанія Дева

з дому Задорожна

Вічна Їй пам'ять!

Єднаємось у скорботі з близькими Покійної –
дочкою Любомирою Степан,
зятем о. мітратом Богданом Степаном,
онучкою Анею Степан-Деменюк
та її чоловіком о. Матеєм Деменюком.

Марія, Андрій і Катерина Степан
Катерина Сень

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: zastępca redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 2100 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.: Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH" pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7^{00} – 17^{00}.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl 41216f11af

LICZY SIĘ TYLKO ONA

РАХУЄСЯ ЛЕМ ОНА

41 Łemkowska Watra w Zdyni

41 Лемківска ватра в Ждини

14-16.07.2023

zagrają / заграют:

Haydamaky / Luiku / Kapela Drewutnia Piňazi De? / Krambabula Fogaš / Intrade / Efir

watrazdynia.pl

ORGANIZATOR:

DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW BUDŻETU PAŃSTWA

DZIAŁANIE MAJĄCE NA CELU OCHRONĘ, ZACHOWANIE I ROZWÓJ TOŻSAMOŚCI KULTUROWEJ MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH I ETNICZNYCH ORAZ ZACHOWANIE I ROZWÓJ JĘZYKA REGIONALNEGO.

41. ŁEMKOWSKA WATRA
DOFINANSOWANIE 149 000 zł
CAŁKOWITA WARTOŚĆ 218 000 zł

PROJEKT ZREALIZOWANO PRZY WSPARCIU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

MAŁOPOLSKA

PARTNER

NIKiDW

Muszynianka

WSPÓŁPRACA

POWIAT GORLICKI

GMINA UŚCIE GORLICKIE

GMINA ROPA

PATRONAT MEDIALNY

TVP 3 KRAKÓW

TVP 3 RZESZÓW

mtv

Gorlice.tv

RADIO KRAKÓW

Polskie Radio RZESZÓW

Watra

Наше Слово

eprasa.pl 41216f11af